

Udskrift af dombogen

DOM

Afsagt den 26. marts 2014 i sag nr. BS [REDACTED]

[REDACTED] Jensen

mod

[REDACTED] Kommune

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen er anlagt den 15. november 2012 og vedrører spørgsmålet om, hvorvidt [REDACTED] Kommune har handlet ansvarspådragende ved at tilsidesætte sine forpligtelser i forbindelse med, at der blev begået seksuelle overgreb mod [REDACTED] Jensen i en periode fra 1979 til 1985.

[REDACTED] Jensen har i stævningen nedlagt påstand om, at [REDACTED] Kommune skal anerkende at være erstatningsansvarlig for hendes personskade.

Retten har udskilt spørgsmålet om, hvorvidt der er indtrådt forældelse efter Danske Lov 5-14-4, til særskilt forhandling.

[REDACTED] Jensen har under delhovedforhandlingen påstået [REDACTED] Kommune dømt til at anerkende, at et eventuelt erstatningskrav, hun måtte have mod [REDACTED] Kommune som følge af et tilsynssvigt, ikke var forældet efter Danske Lov 5-14-4 ved ikrafttrædelsen af forældelsesloven den 1. januar 2008.

[REDACTED] Kommune har påstået frifindelse.

[REDACTED] Jensen har fået bevilget fri proces.

Sagsfremstilling

[REDACTED] Jensen er født den 9. maj 1966. Hendes far blev ved Vestre Landsrets ankedom af 16. januar 1986 fundet skyldig i incest (straffelovens § 210, stk. 1), ved i tiden fra [REDACTED] Jensen var 15-16 år og til 1985 gentagne gange at have haft samleje med hende. Han blev straffet med fængsel i 3 år. Han var under sagen frihedsberøvet fra den 6. juni 1985.

Det er oplyst, at [REDACTED] Jensen som 3-årig sammen med sin søster blev

anbragt uden for hjemmet af Middelfart Kommune. I 1978 flyttede familien til [REDACTED] Kommune. Børnene blev hjemgivet den 20. juni 1980.

I et journalnotat af 1. marts 1983 fra [REDACTED] Jensens læge er følgende anført:

”...

Var som 15-årig udsat for et voldtægtsforsøg/fuldbyrdet voldtægt og har siden haft mareridtslignende genoplevelser af den situation. Hun trænger vel til at snakke det igennem, men det må blive hos familiens nye læge.

...”

Af et journalnotat af 10. januar 1999 fra Amtssygehuset i Esbjerg, Psykiatrisk Skadestue, fremgår:

”...

33-årig kvinde, tidl. incestoffer, henvist hertil af e.l. som pt. har kontaktet privat pga suicidal tanker.

...

TIDL:

...

Suicidaltankerne har faktisk ikke været der før i denne weekend. Pt. har siden november været i ialt 8 psykologsamtaler hvor hun har prøvet at få styr på hendes følelser i forbindelse med incesten. Pt. har dertil i fredags fået aktindsigt og fået alle papirerne vedr. sin sag fra kommunen, hvilket var meget sindsoprivende, oplysninger om hvad hun har været udsat for (hvilket hun faktisk har fortrængt eller helt glemt i form af partiel infantil amnesi).

...”

I et lægebrev af 19. august 2002 fra Grindsted Sygehus til [REDACTED] Jensens læge hedder det blandt andet:

”...

Hun har altid haft et besværligt underliv og erkender, at det nok har noget at gøre med, at hun har været incest-offer som lille. ...”

I et brev af 26. juni 2003 fra psykolog Ulla Høybye, Psykologafdelingen på Amtssygehuset i Esbjerg, til [REDACTED] Jensens læge er anført:

”...

Du orienteres hermed om, at behandlingen af ovennævnte patient pr. d.d. er afsluttet efter 27 samtaler. ...

[REDACTED] henvistes oprindeligt den 15.09.02 fra Intensiv Afdeling på Grindsted Sygehus på baggrund af et suicidal forsøg.

Det primære behandlingsmål har været at bearbejde [REDACTED] erindringer om de seksuelle overgreb, hun var udsat for som barn. Sekundære

behandlingsmål har været at korrigere [redacted] negative selvbillede samt udvide hendes repertoire af problemløsningsstrategier med henblik på forebyggelse af recidiv.

I den afsluttende samtale evalueres forløbet. [redacted] giver her udtryk for, at hun efter gentagne debriefinger i forhold til overgrebene nu ikke længere plages af ufrivilligt opdukkende erindringer om dem. Dog har [redacted] stadig ind imellem negative tanker om sin egen rolle i overgrebene, herunder ikke mindst om, hvad andre mennesker tænker om det, at hun har været udsat for incest. [redacted] giver udtryk for at have fået styrket sin selvtillid via samtaleforløbet, bl.a. fordi hun oplever at være blevet bedre til at takle kritiske situationer og problemer i det hele taget.

Imidlertid er [redacted] usikker med hensyn til, hvordan hun vil klare sig uden min støtte, nærmere betegnet den hyppige kontakt, vi har haft gennem det sidste 3/4 år. Vi har i løbet af de sidste samtaler talt en del om, hvor [redacted] kan hente hjælp og støtte, når behandlingen i Psykologafdelingen afsluttes. ..."

Af et journaluddrag af 27. oktober 2005 fra Horsens Sygehus, Psykiatrisk Ambulatorium sendt til [redacted] Jensens læge fremgår blandt andet:

"...

Henvisning:

Henvises som udenamtsbetalingspt. efter, at behandlingsmulighederne for langvarig incest af faderen er udtømte i hendes hjemkommune og hjemamt.

...

Aktuelt psykisk/problemstillinger

Pt. har fra 4½-års alderen til 19-års alderen sammen med søsteren været udsat for incest af faderen. Hun har nu mareridt, hvori han optræder, vanskeligt ved at se film, der har associationer til enten faderen eller moderen, der vidste om misbrugene, men aldrig greb ind, og som heller ikke siden har accepteret, at misbrugene har kunnet påvirke pt. Hun synes også, at hun mangler selvværd og tro på, at hun er god nok, og at hun kan bruge sine evner. Hun synes, hun skal lære at tage de stød, som livet giver hende, det er noget, hun ikke kan endnu. ..."

Af en statusattest af 24. juni 2008 fra [redacted] Jensens læge til [redacted] Kommune fremgår:

"...

Patienten er kendt af mig siden jeg overtog min praksis i 2001. På det tidspunkt gik patienten til psykologsamtale i Esbjerg pga af at hun er tidligere incestoffer. Hun reflekterede rimelig godt på disse behandlinger, men da psykologenheden på Esbjerg Centralsygehus lukkede i 2002/2003 henviste jeg patienten til fortsat psykologbehandling på psykiatrisk behandling på Horsens sygehus. Denne afdeling er imidlertid nu også lukket. Siden 2007 har jeg henvist

patienten til hjemsygehus på [redacted] sygehus's psykiatriske afdeling til psykologsamtaler. Her har man sagt fra, idet man mener, at patienten bør fortsætte psykologsamtaler i kommunalt regi.

Til Jeres orientering kan jeg oplyse, at patienten har reflekteret godt på samtalerne og har fortsat behov for disse samtaler.
..."

[redacted] Jensen søgte i et brev af 23. juni 2011 [redacted] Kommune om aktindsigt. I brevet står:

"..."

Jeg ... søger hermed aktindsigt i mine personlige papirer som omhandler følgende perioderne: Se vedlagte bilag 1.

Jeg har stærkt behov for at kunne læse mine personlige papirer, så jeg kan komme videre med min helingsproces. Dertil har jeg brug for at kunne få sat punktum og udfyldt de huller der er i min hukommelse omkring nogle hændelser i min barndom.

Efter 90 psykologtimer er jeg nu parat til at læse mine papirer som en del af det at rydde op i mit liv hvilket jeg for længst er startet på.

Jeg har været anbragt udenfor hjemmet i mange år, samtidig med min far udøvede vold på mig i form af seksuelle overgreb. Dette har han været fængslet for.

Jeg har stærkt behov for at få de sidste ting på plads sådan at mine børn kan slippe deres bekymringer for mig og komme videre med deres voksenliv. Pga. de mange traumer fra min barndom har jeg mistet meget af mine børns opvækst og jeg ønsker at opleve og glæde mig over mine børnebørn når de kommer.

Mit forhold til min kæreste skal ikke længere belastes af min barndom og jeg mener jeg har krav på et godt liv. Intet belaster mig så meget som uvidenheden.

..."

Den 1. august 2011 fik [redacted] Jensen tilkendt førtidspension.

Forklaringer

[redacted] har den 2. april 2013 afgivet forklaring som isoleret bevisoptagelse. Forklaringen er gengivet i retsbogen.

[redacted] Jensen har forklaret, at hun først blev bekendt med indholdet af de lægelige sagsakter, da hun i 2011 fik aktindsigt. Hun havde ikke set det før, heller ikke lægebrevene af 19. august 2002 fra Grindsted Sygehus og 26. juni 2003 fra Esbjerg Sygehus til hendes egen læge. Brevet af 27. oktober 2005 fra Horsens Sygehus havde hun heller ikke set. Hun spurgte sin læge, hvorfor

han ikke havde fortalt hende om det. Det spurgte hun om omkring 14 dage efter, at hun havde fået aktindsigt. Lægen gav udtryk for, at han var enig i, at han ikke havde givet hende besked. Hun kan ikke huske, om han forklarede hvorfor.

Hendes psykologer har ikke sat nogen diagnose på hende. Hun har talt med psykologerne om incest, men ikke om, at hun havde en varig lidelse. Formålet med behandlingerne ved psykolog var at give hende nogle strategier og værktøjer, så hun kunne klare sin hverdag med arbejde, hjem og børn. Hun var på arbejdsmarkedet sideløbende med, at hun var til psykolog. Hun har arbejdet som taxachauffør og buschauffør. I 2004-2005 fik hun bevilliget revalidering til en uddannelse som dekoratør, men på grund af en sportsskade kunne hun ikke arbejde som dekoratør. Hun var derefter i praktik hos Thykjær Busser i 2008 eller 2009, hvorefter hun fik et ordinært job i firmaet. Senere har hun været i praktik i Bilka i 2010 og hos Panduro Hobby vist nok fra januar til maj måned 2011.

Til et møde med jobcenteret i maj 2011 angående forlængelse af praktikopholdet gik det op for hende, at hun ikke kunne klare det mere. Hun gik grædende fra mødet. Hun havde ikke tidligere haft nogen erkendelse af, at hun var alvorligt syg. Hun har aldrig opfattet sig som syg, men har kunnet passe sit arbejde. Hun er meget kreativ og tænkte, at Panduro Hobby lige var stedet for hende. Hun arbejdede kun to gange tre timer om ugen, men kunne ikke klare det. På mødet, der vist nok blev holdt den 6. maj 2011, blev det bestemt, at hun skulle stoppe.

Hun fik derefter på kommunens initiativ tilkendt førtidspension. Hun havde sendt en tekst fra Socialstyrelsen til sagsbehandleren om senfølger af seksuelle overgreb. Det chokerede sagsbehandleren, at man kunne blive så mærket af overgreb. Tidligere havde det aldrig været på tale, at hun skulle stoppe med at arbejde, heller ikke i forbindelse med hendes samtaler med psykologer. Frem til mødet i maj 2011 mente kommunens sagsbehandler, at når hun havde kunnet arbejde tidligere, måtte hun kunne komme tilbage på arbejdsmarkedet. Hun var også selv af den opfattelse.

Hun har ikke rejst noget erstatningskrav mod sin far. Hun havde en bistandsadvokat med, både da straffesagen blev behandlet i Retten i Vejle og i Vestre Landsret. Hun har ikke talt med bistandsadvokaten om at kræve erstatning.

Parternes synspunkter

██████ Jensen har til støtte for påstanden anført, at Danske Lov 5-14-4 skal fortolkes i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det har også betydning for spørgsmålet om forældelse efter Danske Lov 5-14-4, at sagen har været behandlet som en straffesag. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention omfatter alle, der udøver offentlige funktioner, jf. artikel 1. ███████ Kommune er derfor omfattet.

Kommunen kan ifalde et ansvar for undladelser og har også en positiv forpligtelse til at beskytte borgere mod overgreb fra andre borgere. Reglerne, herunder også om forældelse, skal ses i den kontekst. Det fremgår af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at forældelsesregler ikke er i overensstemmelse med Menneskerettighedskonventionen, hvis de forhindrer domstolsprøvelse.

Det følger af princippet i gældsbrevslovens § 27, at [redacted] Kommune ikke får bedre ret end sin hjemmelsmand, det vil sige gerningsmanden. Kommunens tilsynsforpligtelse er udsprunget af gerningsmandens krænkelse af [redacted] Jensen. I forhold til spørgsmålet om forældelse kan [redacted] Kommune derfor ikke opnå en bedre retsstilling end den, som den oprindelige gerningsmand var underlagt. Begyndelsestidspunktet for forældelsen efter Danske Lov 5-14-4 kan tidligst være fra [redacted] Jensen fyldte 21 år den 9. maj 1987. Det følger af straffelovens § 94, hvorefter forældelse af strafansvaret for overtrædelser af straffelovens § 210 overfor børn tidligst regnes fra den dag, den forurettede fylder 21 år. En kommune, der svigter sin forpligtelse til at føre tilsyn, skal ikke have bedre ret i relation til forældelse end gerningsmanden. Det er samme beskyttelsesinteresse overfor både gerningsmanden og kommunen, nemlig barnet, og der kan derfor ikke gælde forskellige forældelsesregler. Subsidiært gøres det gældende at forældelsen skal regnes fra den 16. januar 1986 hvor faderen blev endeligt dømt i Vestre Landsret.

Hvis forældelsesfristen regnes fra [redacted] Jensen fyldte 21 år, er der ikke indtrådt forældelse efter Danske Lov 5-14-4, da der er forløbet mindre end 20 år, inden forældelsesloven trådte i kraft. Hvis dommens dato den 16. januar 1986 lægges til grund, er der gået mere end 20 år, og der opstår et spørgsmål om forældelsesfristen efter Danske Lov 5-14-4 kan suspenderes.

Det fremgår af Højesterets dom i eternitsagen, UfR 1989.1108 H, at den 20-årige forældelsesfrist kan suspenderes ved alvorlig personskade, hvor der opstår senfølger længe efter den skadevoldende handling. Det er bekræftet i Højesterets dom i UfR 1992.575 H, at senfølger efter alvorlig personskade kan være et afgørende modhensyn, der fører til, at forældelsesfristen suspenderes. [redacted] Jensen havde fortrængt erindringen om det, hun har været udsat for. Dette fremgår af journalnotat af 10. januar 1999 fra Amtssygehuset i Esbjerg, Psykiatrisk Skadestue. Hendes situation er derfor parallel til de skadelidte i eternitsagen. Påvirkningen fra den skadegørende handling arbejder i kroppen i det skjulte, og til sidst kan man konstatere, at skadelidte har pådraget sig en varig lidelse. Ved sådanne personskader gælder der efter Højesterets praksis ikke en absolut 20-årig forældelsesfrist efter Danske Lov 5-14-4. Dette støttes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis i relation til konventionens artikel 5, hvorefter forældelsesfrister ikke må anvendes rigtigt og uden hensyn til de konkrete omstændigheder. Menneskerettighedsdomstolens praksis er et fortolkningsbidrag, som skal indgå ved vurderingen af, om der kan ske suspension af forældelsesfristen i Danske Lov 5-14-4. Der skal derfor tages

hensyn til [REDACTED] Jensens konkrete omstændigheder, og der må ikke ske en indskrænkende fortolkning af, om der kan ske suspension af forældelsesfristen.

[REDACTED] Jensen har ikke haft mulighed for at rejse sit krav, før det kunne konstateres, at overgrebene havde medført varigt mén og erhvervsevnetab. Hun har ikke forinden haft viden eller burde have haft viden om, at hun var blevet pådraget en skade. Dette stod først klart for hende i maj 2011 i forbindelse med et møde med [REDACTED] Kommune om den mislykkede praktik hos Panduro Hobby. Før det tidspunkt havde [REDACTED] Jensen ingen viden om, at hun havde pådraget sig en skade. Hendes situation svarede således til de skadelidte i eternitsagen. De pågældendes helbredstilstand var også blevet gradvist forværret over lang tid. Alle de domme, [REDACTED] Kommune har påberåbt sig, vedrører situationer, hvor den skadelidte var klar over, at man havde pådraget sig en skade, men hvor der senere opstod spørgsmål, om skadelidte kunne kræves yderligere erstatning som følge af forværring af skaden. [REDACTED] Jensens situation er imidlertid, at hun har pådraget sig senfølger, som ikke tidligere har givet sig til kende på en sådan måde, at hun havde anledning til at rejse sit krav overfor [REDACTED] Kommune.

[REDACTED] Kommune har til støtte for påstanden anført, at kommunens tilsynsforpligtelse alene har vedrørt perioden fra 1978, hvor [REDACTED] Jensens familie flyttede til [REDACTED] Kommune, til hun fyldte 18 år den 9. maj 1984.

Gældsbrevslovens § 27 er ikke relevant, da [REDACTED] Kommune ikke kan identificeres ved gerningsmanden. Der er tale om to forskellige retsforhold, som ikke kan sammenblandes.

Der har ikke været tale om fortrængning hos [REDACTED] Jensen. Det fremgår af de lægelige oplysninger, at [REDACTED] Jensen i 1999 søgte aktindsigt, og at hun var bekendt med, at hun var skadet, og hun har i 2002, 2003 og 2005 søgt psykologhjælp. Situationen adskiller sig derfor fra situationen i eternitsagen, hvor de skadelidte ikke kunne vide, de havde pådraget sig en skade.

Uanset om begyndelsestidspunktet for den 20-årige forældelsesfrist regnes fra det fyldte 18. år den 9. maj 1984, fra den 6. juni 1985 hvor faderen blev varetægtsfængslet, eller fra den endelige dom i Vestre Landsret den 16. januar 1986 var den 20-årige forældelsesfrist udløbet på tidspunktet for forældelseslovens ikrafttræden den 1. januar 2008. Også hvis begyndelsestidspunktet regnes fra fra det fyldte 21. år den 9. maj 1987, var der gået mere end 20 år, da forældelsesloven trådte i kraft. De strafferetlige forældelsesregler kan ikke overføres til erstatningskravet, og kan på ingen måde tillægges tilbagevirkende kraft.

Der findes kun én undtagelse fra den 20-årige forældelse efter Danske Lov 5-14-4, nemlig Højesterets dom i eternitsagen. Den drejede sig om en situation,

hvor en skade først kunne konstateres mere end 20 år efter den skadevoldende handling. Det er imidlertid ikke situationen for [REDACTED] Jensen, som har været i et langvarigt behandlingsforløb. Hun har vidst, at hun var skadet, og har vidst, hvad årsagen var. I adskillige domme efter eternitsagen, blandt UfR 2003.388 H, er det lagt til grund, at der ikke var grundlag for suspension, fordi der ikke var sådanne særlige omstændigheder, som i eternitdommen. At afvise suspension af den 20-årige forældelsesfrist er ikke udtryk for en rigid fortolkning af forældelsesreglerne og er ikke i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. [REDACTED] Jensen har i årenes løb haft rig lejlighed til at få sin sag prøvet. Hun har ikke løftet sin bevisbyrde for, at der er sådanne særlige omstændigheder, at der er grundlag for suspension af forældelsesfristen.

Rettens begrundelse og afgørelse

Danske Lov 5-14-4 blev ophævet ved forældelseslovens § 29, stk. 1. Det fremgår imidlertid af overgangsreglen i forældelseslovens § 30, at lovens regler ikke finder anvendelse, hvis der inden lovens ikrafttræden den 1. januar 2008 var indtrådt forældelse efter de tidligere gældende regler.

Efter DL 5-14-4 skal forældelsesfristen regnes fra kravets stiftelse. Det følger af retspraksis, at forældelsesfristen regnes fra slutningen af den skadevoldende adfærd, når denne strækker sig over en periode. [REDACTED] Kommunes tilsynspligt i relation til [REDACTED] Jensen ophørte, da hun fyldte 18 år den 9. maj 1984. Retten kan imidlertid ikke udelukke, at en kommune, som måtte have mistanke om overgreb i form af incest mod en myndig person, kan have en forpligtelse til at handle, herunder ved at foretage anmeldelse til politiet. Overgrebene er ophørt senest den 6. juni 1985, hvor [REDACTED] Jensens far blev frihedsberøvet. Retten lægger derfor til grund, at et eventuelt krav mod [REDACTED] Kommune vedrører perioden, fra familien flyttede til [REDACTED] Kommune i 1978 til 6. juni 1985. Den 20-årige forældelsesfrist efter Danske Lov 5-14-4 begyndte derfor at løbe den 6. juni 1985.

Den 20-årige forældelsesfrist efter DL 5-14-4 er som udgangspunkt en absolut frist, og spørgsmålet er herefter, om der foreligger sådanne særlige omstændigheder, som kan begrunde, at udgangspunktet fraviges.

Af journalnotat af 10. januar 1999 fra Psykiatrisk skadestue på Amtssygehuset i Esbjerg fremgår, at [REDACTED] Jensen var indlagt på grund af selvmordstanker, og at hun havde været til 8 psykologsamtaler, hvor hun havde prøvet at få styr på sine tanker som følge af incesten. Endvidere fremgår det, at hun havde fået aktindsigt i alle papirerne i sin sag fra kommunen, og at oplysningerne var sindsoprivende for hende, fordi hun havde fortrængt dem. Endelig fremgår det af statusattest af 24. juni 2006 fra [REDACTED] Jensens læge, at han har haft hende som patient siden 2001, og at hun på det tidspunkt gik til psykologsamtaler på grund af overgrebene.

På denne baggrund lægger retten til grund, at [redacted] Jensen i hvert fald siden 1999 har været bekendt med, at hun som følge af overgrebene havde pådraget sig en behandlingskrævende personskade. Der foreligger derfor ikke sådanne særlige omstændigheder, at der er grundlag for at anse den 20-årige forældelse efter Danske Lovs 5-14-4 for suspenderet.

Da forældelse efter Danske Lovs 5-14-4 herefter er indtrådt, inden forældelsesloven trådte i kraft den 1. januar 2008, var kravet forældet, da sagen blev anlagt den 15. november 2012. Retten tager derfor [redacted] Kommunes frifindespåstand til følge.

Om sagens omkostninger bemærkes, at [redacted] Jensen har fri proces. Sagen vedrører ifølge en erstatningsopgørelse i stævningen et krav på ca. 2,7 millioner kroner. Der er fremlagt et omfattende bilagsmateriale, der er under forberedelsen foretaget subsidiær afhøring af et vidne, der har været tvist om udskillelse af forældelsesspørgsmålet, og rettens to afgørelser herom har været kæret til Vestre Landsret. På den anden side har delhovedforhandlingen vedrørt et afgrænset spørgsmål og været af kort varighed. På denne baggrund fastsætter retten det beløb, statskassen skal betale i sagsomkostninger til [redacted] Kommune, til 125.000 kr. Beløbet dækker kommunens udgifter til advokatbistand inklusive moms.

Thi kendes for ret:

[redacted] Kommune frifindes.

Inden 14 dage skal statskassen i sagsomkostninger til [redacted] Kommune betale 125.000 kr.

Jan Strange
dommer

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Kolding, den 26. marts 2014.

Karen Kring, kt.fm.